

Prijevod ove stranice generiran je strojnim prevođenjem [Poveznica]. Strojno prevedeni tekstovi mogu sadržavati pogreške koje mogu narušiti jasnoću i točnost. Europski ombudsman ne prihvaća nikakvu odgovornost za bilo kakve nepodudarnosti. Najpouzdanije informacije i pravnu sigurnost jamči izvorna inačica na engleski jeziku koja je dostupna putem gornje poveznice. Više informacija potražite u našem odjeljku o [jezičnoj politici i prevođenju](#) [Poveznica].

Odluka o tome kako je Europska komisija postupala s dvjema žalbama o kršenju zakona o planiranju koji se odnose na maloprodajni prostor u Njemačkoj (spojeni predmeti 2238 i 2249/2021/MHZ)

Odluka

Slučaj 2238/2021/MHZ - Otvoren 01/02/2022 - Odluka donesena 16/12/2022 - Predmetna institucija Europska komisija (Utvrđena nepravilnost u postupanju) |

Slučaj 2249/2021/MHZ - Otvoren 01/02/2022 - Odluka donesena 16/12/2022 - Predmetna institucija Europska komisija (Utvrđena nepravilnost u postupanju) |

Podnositelji pritužbe dva su maloprodajna poduzeća, IKEA i Decathlon, koja su tvrdila da Europska komisija nije na odgovarajući način vodila postupke zbog povrede protiv Njemačke u pogledu zakonodavstva o planiranju i maloprodajnom prostoru. Podnositelji pritužbe osporavali su vrijeme vođenja postupaka, s obzirom na to da je prvotna pritužba zbog povrede podnesena 2008. Kritizirali su i različita objašnjenja Komisije o tom kašnjenju.

Tijekom istrage Ombudsmanica je Komisiji izdala preliminarne nalaze, posebice to da je Komisiji trebalo neopravdano dugo vrijeme (više od trinaest godina) da provede početne administrativne faze postupka zbog povrede prava. Predložila je da bi Komisija bez odgode trebala donijeti odluku o sljedećoj fazi postupka.

U odgovoru na nalaze Ombudsmanice Komisija je dala objašnjenja kako bi opravdala proteklo vrijeme te je navela da odluku namjerava donijeti početkom 2023.

Ombudsmanica je zaključila da se proteklo vrijeme ne može opravdati. Stoga je zatvorila istragu utvrdivši nepravilnosti u postupanju. Smatrala je da nije potrebno izdati preporuku jer se Komisija obvezala donijeti odluku u nadolazećim mjesecima. Komisija bi trebala podnijeti izvješće Europskoj ombudsmanici do kraja ožujka 2023.

Kontekst pritužbi

1. IKEA Retail Germany podnijela je 2008. pritužbu Europskoj komisiji protiv Njemačke. Pritužba se odnosila na planiranje ograničenja maloprodajnih trgovina u dvjema njemačkim saveznom državama (Nordrhein-Westfalen i Baden-Württemberg), koja se primjenjuju na velike maloprodajne prostore (od više od 800 četvornih metara). [1]

2. IKEA je tvrdila da zakoni narušavaju pravo slobodnog poslovnog nastana [2] i Direktivu EU-a o uslugama [3]. Komisija je pokrenula postupak zbog povrede [4] u vezi s pritužbom te je 25. lipnja 2009. Njemačkoj uputila „službeno pismo opomene”. Njemačka je odgovorila dva mjeseca kasnije.

3. **Decathlon Njemačka je 2014.** Komisiji podnijela pritužbu u vezi s istim pitanjem. Komisija je odlučila zajednički rješavati pritužbe IKEA-e i Decathlona. Dana 18. lipnja 2015. njemačkim je tijelima uputila dodatnu opomenu. Njemačka je odgovorila u kolovozu 2015.

4. Od tada su IKEA i Decathlon u kontaktu s Komisijom u vezi s postupkom zbog povrede prava, među ostalim putem sastanaka s relevantnim članovima osoblja Komisije i korespondencijom.

5. Sud EU-a donio je 2018. presudu u predmetu koji se odnosio na ograničenja maloprodajnih prostora (predmet Visser). [5]

6. U prosincu 2020. Konferencija njemačkih ministara prostornog planiranja izradila je smjernice za savezne države u kojima su pojašnjena odstupanja od pravila kojima se ograničava sloboda poslovnog nastana trgovaca na malo.

7. Od listopada 2020. do kolovoza 2021. podnositelji pritužbe i Komisija razmijenili su dopise i održali sastanak u siječnju 2021. Decathlon i IKEA u svojim su pismima izrazili nezadovoljstvo zbog načina na koji je Komisija vodila postupak zbog povrede prava i činjenice da se čini da je „*politički blokiran*”. Komisija je objasnila da traži zadovoljavajuće rješenje i da planira ponovno otvoriti rasprave s njemačkim tijelima nakon završetka njemačkog predsjedanja Vijećem EU-a (prosinac 2020.).

8. **Komisija je u kolovozu 2021.** obavijestila podnositelje pritužbe da je njemačka savezna vlada navela da, uz prethodno navedene smjernice, razmatra i izmjenu saveznog zakona o prostornom planiranju kako bi se utvrdile jasnije odredbe o tome kada državna tijela mogu odobriti izuzeća od ograničenja planiranja za maloprodajni prostor. Navela je da bi se ta izmjena mogla donijeti 2022.

9. **IKEA i Decathlon obratili su se 17. prosinca 2021.** Europskom ombudsmanu.

Istraga

10. Ombudsmanica je pokrenula istragu o zabrinutosti podnositelja pritužbe da Komisija nije na odgovarajući način vodila postupke zbog povrede prava protiv Njemačke nakon dviju pritužbi o zakonima o planiranju i maloprodajnom prostoru (2008/4946 i 2015/4207).

11. Istraga je istraživala: (i) vrijeme koje je Komisiji potrebno za rješavanje postupka zbog povrede prava; (II) razloge koje je Komisija navela za kašnjenje.

12. Istražni tim Ombudsmana sastao se 22. ožujka 2022. s Komisijom i pregledao spise Komisije. Podnositelji pritužbe iznijeli su primjedbe na izvješće Ombudsmana o sastanku s Komisijom i inspekciji [6]. Ombudsmanica je 15. srpnja 2022. Komisiji poslala svoje preliminarne nalaze [7]. Odgovor Komisije od 14. listopada 2022. prosljeđen je podnositeljima pritužbe. Svoje su primjedbe dostavili 16. studenoga 2022.

Kašnjenje i obrazloženje

Početni argumenti predstavljeni ombudsmanu

13. Podnositelji pritužbe tvrdili su da je postupak trajao nerazmjerno dugo (do sada više od 13 godina) i da razlozi koje je Komisija navela za kašnjenje nisu bili vjerodostojni i da su se tijekom godina promijenili. Podnositelji pritužbe shvatili su da su politička razmatranja i nacionalni utjecaj spriječili zaključenje postupka zbog povrede.

14. Tijekom sastanka s istražnim timom Ombudsmana Komisija je tvrdila da su slučajevi složeni i da uključuju sukob između prava na slobodu poslovnog nastana u EU-u i zabrinutosti u vezi s prostornim i županijskim planiranjem, uključujući zaštitu okoliša i potrošača. Također je ukazao na složenost saveznog sustava u Njemačkoj jer je imao ulogu u kašnjenju.

15. Komisija je potvrdila da je predmet jedan od najdugovječnijih postupaka zbog povrede prava do sada, koji je pokrenut 2008. Postupak je 2017. obustavljen do donošenja konačne presude u predmetu Visser. Nakon što je 2018. donesena presuda, Komisija je ponovno pokrenula predmete.

16. Međutim, Komisija je navela da su njemački izbori 2017. i promjena ministarskih resora pridonijeli kašnjenju. Dodala je da je nastavila analizirati povezane promjene, kao što su smjernice koje je izdala Konferencija njemačkih ministara prostornog planiranja.

17. Komisija je također detaljno opisala druge korake koje je poduzela, dok je postupak zbog povrede bio u tijeku, kako bi osigurala da države članice poštuju pravo na slobodu poslovnog nastana. Komisija je 2018. objavila komunikaciju o maloprodajnom sektoru [8], u kojoj su utvrđene najbolje prakse za usmjeravanje reformi država članica u tom sektoru, kao i praktični vodič [9] za nacionalna ili regionalna tijela o reformi maloprodajnog sektora. Komisija je

organizirala i radionice i druge inicijative, uključujući dionike.

18. Komisija je tvrdila da je svjesno odlučila riješiti to pitanje dijalogom s njemačkim nadležnim tijelima, a ne napredovanjem formalnim koracima postupka zbog povrede. U njemu se navodi da je to „*napredovalo u tim slučajevima sporim procesom*”.

19. Komisija je organizirala znatan broj bilateralnih sastanaka i drugih vrsta sastanaka s relevantnim tijelima u Njemačkoj. To je uključivalo sastanak u siječnju 2019. na kojem su sudjelovali podnositelji pritužbe, savezna i državna tijela u Njemačkoj i Komisija (s predstavnicima Pravne službe i Glavne uprave za trgovinu).

20. Komisija je izjavila da ne očekuje da će uskoro završiti postupak zbog povrede jer je dijalog s njemačkim tijelima još u tijeku, a njemačka nadležna tijela moraju poduzeti još nekoliko koraka.

21. Komisija je navela da bi moglo biti moguće zaključiti ovaj predmet zbog „oportunitetnih razloga”. Naveo je da takvu odluku može donijeti čak i ako utvrdi da nacionalno pravo/nacionalna praksa očito nije u skladu s pravom Unije. U takvim slučajevima u zaključnom pismu Komisije detaljno se navode pravna situacija i razlozi zbog kojih ona nije u skladu s pravom EU-a, kao i posebne okolnosti u državi članici koja može zaključiti predmet. Taj dopis podnositelji pritužbe mogu upotrijebiti kao dio pravnog osporavanja na nacionalnoj razini. Ako podnositelj pritužbe odluči pokrenuti postupak koji je oportuno zatvoren nacionalnom sudu, nacionalni sud može odlučiti zatražiti prethodnu odluku od Suda EU-a, što je postupak u kojem Komisija redovito intervenira.

22. U svojim primjedbama na izvješće o inspekciji [10], podnositelji pritužbe tvrdili su da, neovisno o stajalištima Komisije o složenosti predmeta, Komisija nije poštovala primjenjiva pravila, posebno članak 258. Ugovora o funkcioniranju EU-a (UFEU) [11]. Ako Komisija smatra da država članica nije ispunila obvezu iz Ugovora, trebala bi izdati „obrazloženo mišljenje” o tom pitanju. Komisija je poslala dvije službene opomene u kojima navodi da smatra da je to slučaj i nema naznaka da je promijenila svoje stajalište. Presudom u predmetu *Visser* samo je ojačana pravna ocjena Komisije.

23. Prema mišljenju podnositelja pritužbe, osim sastanka u siječnju 2019., mjere koje je Komisija poduzela u ovom predmetu služile su odgoditi postupka.

24. Podnositelji pritužbe izrazili su zabrinutost zbog navoda Komisije da bi mogla zaključiti svoj predmet na temelju „oportunitetnih razloga”. Iako je Komisija uputila na mogućnost podnošenja pravnog osporavanja na nacionalnoj razini, Komisija je svjesna da je to već učinila. Podnositelji pritužbe podnijeli su pritužbe zbog povrede nakon što je Savezni upravni sud Njemačke utvrdio da su ograničenja u njemačkom zakonu o planiranju opravdana (razmjerna). Ako bi se postupak zbog povrede prava okončao oportunističkim razlozima, podnositelji pritužbe tvrdili su da njemački upravni sud neće razmatrati to pitanje i neće proslijediti svoj predmet Sudu Europske unije.

25. Podnositelji pritužbe također su izjavili da, iako su službenici Komisije koji su rješavali njihov

predmet održavali dobru komunikaciju s njima, od presude u predmetu Visser nisu dobili razloge za kašnjenje koje je u tijeku. Tijekom tog razdoblja relevantne zakonske odredbe u Njemačkoj nisu se mijenjale.

Preliminarna procjena Ombudsmana

26. Prošlo je više od trinaest godina od pokretanja postupka zbog povrede prava, ali nije mogla navesti kada će postupak završiti. **Ombudsmanica je zauzela preliminarno stajalište da takvo znatno kašnjenje nije razumno.** Različiti argumenti koje je Komisija iznijela kako bi objasnila kašnjenje djelomice su bili kumulativni i posljedica toga što sama Komisija nije donijela odluku o tome hoće li nastaviti s tim pitanjem. Prema svakom objektivnom stajalištu, trinaest godina nerazmjerno je dugo razdoblje za rješavanje administrativnih faza postupka zbog povrede obveze. Kašnjenje je nedvojbeno imalo negativne posljedice za podnositelje pritužbe.

27. U tom je kontekstu Ombudsman utvrdio da je na Komisiji da donese odluku o sljedećoj fazi ovog postupka zbog povrede te je pozvao Komisiju da to učini bez daljnje neopravdane odgode .

Odgovor Komisije na preliminarnu procjenu Ombudsmana i primjedbe podnositelja pritužbe na taj odgovor

28. Komisija se osvrnula na svoje najnovije mjere u vezi sa slučajevima povrede u kojima su sudjelovali podnositelji pritužbe. Nakon sastanka s istražnim timom Ombudsmana u ožujku 2022. Komisija se u travnju 2022. na internetu sastala s njemačkim tijelima. Komisija je u svibnju 2022. njemačkoj vladi poslala popis detaljnih pitanja o smjernicama za postupke odstupanja koje je njemačka Konferencija ministara prostornog planiranja izdala u prosincu 2020. Njemačka vlada odgovorila je u kolovozu 2022. U međuvremenu, Komisija je u srpnju 2022. raspravljala o predmetima s njemačkom vladom. Komisija je u rujnu i listopadu 2022. dodatno razmijenila mišljenja s njemačkim tijelima. Komisija je imala i dodatne kontakte s podnositeljima pritužbi te je zakazala sastanak s njima u listopadu 2022.

29. Svrha svih tih sastanaka i razmjena bila je prikupljanje informacija s ciljem donošenja odluke o postupku zbog povrede do početka 2023.

30. Komisija smatra da postoje različiti razlozi za kašnjenje.

31. Konkretno, slučajevi su pravno složeni i politički osjetljivi zbog dvaju suprotstavljenih interesa: gospodarski interes slobode poslovnog nastana u sektoru maloprodaje i ciljevi od javnog interesa kao što su zaštita okoliša, zaštita potrošača te socijalna i teritorijalna kohezija. Slučajevi su povezani s tekućim političkim raspravama o urbanoj regeneraciji, korištenju zemljišta, prometnoj politici, klimatskoj politici i održivom razvoju. U Njemačkoj (kao i u drugim savezним državama članicama EU-a) regulatorni okvir za maloprodajni sektor odgovornost je saveznih država, dok općine imaju određenu autonomiju u primjeni tog okvira.

32. Komisija je naglasila da stalno prati pitanje trgovine na malo u različitim državama članicama. Situacija diljem EU-a vrlo je složena i obuhvaća različita pravila i propise na nacionalnoj, regionalnoj, a ponekad i lokalnoj razini.

33. Komisija je ponovila da je kašnjenje djelomično ovisilo o potrebi čekanja ishoda sudskih postupaka [12] i provedbe Direktive o uslugama (koja je trebala biti u potpunosti provedena do 2010.).

34. Komisija je istaknula i da je Njemačka, iako je prije presude Visser osporila stajalište Komisije, od donošenja presude njemačka vlada „konstruktivno” angažirala kako bi odgovorila na zabrinutost koju je izrazila Komisija. Te su rasprave bile složene i dugotrajne.

35. Tvrdio je da, iako je izmjena pravnog okvira dok su te rasprave bile u tijeku bila nerealna, jačanje postojećeg instrumenta za postupke odstupanja u skladu s njemačkim pravom u praksi nudi „*određeni potencijal za osiguravanje bolje usklađenosti sa zakonodavstvom EU-a*” njemačkog okvira za maloprodajne poslovne jedinice. Komisija je u potpunosti predana aktivnoj suradnji s njemačkim tijelima na razvoju održivog sustava za maloprodajni poslovni nastan u korist gospodarskih subjekata kao što su podnositelji pritužbe.

36. Komisija se ne slaže s argumentom podnositelja pritužbe da nije poštovala članak 258. UFEU-a jer je bila obvezna dostaviti obrazloženo mišljenje. Sud EU-a stalno priznaje da Komisija ima diskrecijske ovlasti pri odlučivanju o tome hoće li i kada pokrenuti postupak zbog povrede prava ili uputiti predmet Sudu Europske unije. Komisija može zaključiti predmet iz „oportunitetnih razloga” iako nacionalno pravo ili praksa očito nisu pravno usklađeni s pravom EU-a. Komisija nije obvezna dati obrazloženo mišljenje čak i ako smatra da država članica nije ispunila obvezu iz Ugovora.

37. Podnositelji pritužbe pozdravili su mjere koje je Komisija poduzela nakon sastanka s istražnim timom Ombudsmana u ožujku 2022. Međutim, Komisija je ponovno stupila u kontakt s podnositeljima pritužbe tek u rujnu 2022.

38. Podnositelji pritužbe slažu se s Komisijom da su predmeti pravno složeni. Međutim, tvrdili su da su njemački zakoni u skladu s pravom na slobodu poslovnog nastana ili ne. Budući da je Komisija poslala dvije službene opomene, stajalište Komisije bilo je jasno i prije nego što su dvije presude Suda EU-a poduprle njihovo pravno stajalište. Podnositelji pritužbe potvrdili su da Komisija ima diskrecijsko pravo u rješavanju predmeta zbog povrede prava. Međutim, ako smatra da je došlo do jasnog kršenja temeljnih sloboda, u svojoj diskrecijskoj odluci mora ocijeniti povredu prava, što u ovom slučaju nije učinila.

39. Podnositelji pritužbe izjavili su da su se već obratili njemačkim sudovima u pogledu svojih predmeta, ali je Savezni upravni sud odlučio da predmet neće uputiti Sudu Europske unije. Kao takav, ako bi Komisija zaključila svoj predmet na temelju oportunitetnih razloga, s obzirom na to da bi nacionalni sudovi bolje ispravili to pitanje, u biti bi prihvatilo da bi pravo na slobodu poslovnog nastana bilo ugroženo. Time bi se ugrozila vjerodostojnost Komisije kao „čuvara

Ugovorâ”.

40. Podnositelji pritužbe zabrinuti su zbog stajališta Komisije da bi se povećanom primjenom postupaka odstupanja mogla osigurati usklađenost s pravom EU-a. Podnositelji pritužbe u svojim su pritužbama Komisiji objasnili da su zahtjevi u pogledu postupaka odstupanja nejasni i da tijelo nadležno za odobravanje odstupanja ima potpuno diskrecijsko pravo da to učini. Eventualna izmjena klauzule o odstupanju neće promijeniti situaciju predviđenu njemačkim zakonom o prostornom uređenju ako tužitelji nemaju pravo na odstupanje od onih propisa koji nisu u skladu s pravom Unije. Stoga je teško vidjeti kako se postupkom odstupanja može osigurati usklađenost u praksi.

Završna ocjena Europskog ombudsmana

41. Komisija je navela da će donijeti odluku o predmetima zbog povrede prava podnositelja pritužbe do **početka 2023.** Ako to učini, prošlo je gotovo 14 godina od podnošenja prvog prigovora. Iako Komisija tijekom tog razdoblja zasigurno nije bila neaktivna u spisu, Ombudsmanica ostaje pri svojem preliminarnom nalazu da to kašnjenje nije razumno s obzirom na predmet o kojem je riječ. U svim svojim aktivnostima Komisija mora poštovati načela dobre uprave, koja uključuju zahtjev da se odluke moraju donijeti u razumnom roku.

42. Ombudsmanica smatra da se razlozi koje je Komisija navela za kašnjenje uglavnom mogu pripisati Komisiji. Komisija je tvrdila da je vrijeme potrebno za rješavanje tog postupka zbog povrede obveze zbog složene pravne situacije i nacionalne politike. Jasno je da pravne posebnosti saveznih država EU-a nisu nove za Komisiju, a tijekom razdoblja od 13 godina nacionalno političko okruženje može se promijeniti nekoliko puta. Tu bi stvarnost trebalo uzeti u obzir u strategiji Komisije o postupanju s postupkom zbog povrede prava. Nadalje, osoblje Komisije koje se bavi pritužbama zbog povrede ima znatnu pravnu stručnost i trebalo bi se moći baviti složenim pravnim pitanjima u razumnom roku.

43. Međutim, ombudsmanica priznaje da je Komisija poduzela niz mjera tijekom razdoblja u kojem se bavila tim postupkom. To je uključivalo mjere kojima je cilj osigurati da druge države članice poštuju pravo EU-a na slobodu poslovnog nastana (uključujući komunikaciju, smjernice i radionice) i izravan dijalog s njemačkim tijelima, koji se očito pojačao tijekom istrage Europskog ombudsmana. Ombudsmanica smatra i da je Komisija opravdano odlučila pričekati ishod dvaju prethodno navedenih sudskih predmeta [13] iako se čini da je jednogodišnja suspenzija postupka zbog povrede prava u očekivanju ishoda predmeta Visser [14] duga.

44. Komisija je navela da je kašnjenje djelomično rezultat njezine odluke da nastavi dijalog s tijelima u Njemačkoj, a ne da poduzme službene korake u postupku zbog povrede. Iako se Komisija obvezala da će, gdje je to moguće, koristiti dijalog kako bi uvjerila države članice da svoje nacionalno zakonodavstvo usklade s pravom EU-a, Komisija je postavila i cilj pravodobnog rješavanja pritužbi i postupaka zbog povrede prava [15]. Naravno, takav se dijalog ne može upotrijebiti kao opravdanje za neopravdano kašnjenje u administrativnim fazama postupka zbog povrede prava.

45. Ombudsmanica zaključuje da Komisija nije mogla opravdati trinaest godina koje je poduzela za rješavanje administrativnih faza postupka zbog povrede. **Ovo je nepravilnost u postupanju**. Budući da je Komisija najavila da će donijeti odluku početkom 2023., ombudsmanica je odlučila da neće imati svrhu dati preporuku.

Zaključak

Na temelju istrage ombudsmanica zaključuje ovaj predmet sljedećim nalazom:

Komisija nije mogla opravdati trinaest godina koje je poduzela za rješavanje administrativnih faza postupka zbog povrede obveze. To je nepravilnost u postupanju.

S obzirom na obvezu Komisije da donese odluku početkom 2023., ombudsmanica je poziva da podnese izvješće do kraja ožujka 2023.

Podnositelji pritužbe i Komisija bit će obaviješteni o toj odluci.

Europska ombudsmanica Emily O'Reilly

Strasbourg, 16/12/2022

[1] Takvi su objekti zabranjeni ako je projekt maloprodaje: (a) očekuje se da će ostvariti više od 30 % prometa s klijentima koji žive izvan grada i okolnog područja („načelo usklađenosti”); (b) očekuje se da će odvratiti pozornost od 10 % ili više prometa postojećih trgovaca na malo („načelo neumanjivanja”) i (c) njegov prodajni prostor u određenom je postotku namijenjen „gradskom asortimanu” kao što su svjetiljke, tepihi, kuhinjski proizvodi itd. („načelo integracije”). Uvjet (c) odnosi se na cilj politike zaštite gradskih središta, dok se uvjeti (a) i (b) odnose na gospodarska pitanja.

[2] Pravo na slobodu poslovnog nastana utvrđeno je u članku 49. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

[3] Direktiva 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0123> [Poveznica]

[4] Više informacija o pritužbama i postupcima zbog povrede prava u EU-u:

https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/applying-eu-law/infringement-procedure_en

[5] Odluka se odnosila na općinske planove prostornog uređenja koji su podrazumijevali zabranu trgovine na malo robom koja nije glomazna roba (kao što su obuća i odjeća) u

zemljopisnoj zoni koja se nalazi izvan središta grada. Svrha zabrane bila je održavanje održivosti gradskog središta općine i izbjegavanje praznog prostora u gradu, u interesu dobrog gradskog i županijskog planiranja. Sud EU-a potvrdio je sljedeće: maloprodaja je usluga i da je obuhvaćena područjem primjene Direktive o uslugama; Direktiva o uslugama primjenjuje se na maloprodajne trgovine bez obzira na način na koji je države članice reguliraju (kao što su pravila o planiranju); zabrana prodaje nevosvjetnih dobara izvan središta grada teritorijalno je ograničenje u smislu Direktive o uslugama (članak 15. stavak 2. točka (a)); zaštita središta grada može biti važan razlog od javnog interesa pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti nediskriminacije, nužnosti i proporcionalnosti.

C-31/16 *Visser protiv Raad van de gemeente Appingedam*

[https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=175926&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&d\[Poveznica\]](https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=175926&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&d[Poveznica])

[6] Izvješće o inspekcijskom pregledu dostupno je na <https://www.ombudsman.europa.eu/en/doc/inspection-report/en/158614>.

[7] Preliminarni nalazi Ombudsmana dostupni su na: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/doc/correspondence/en/158615> [Poveznica]

[8] *Europski maloprodajni sektor primjeren 21. stoljeću*
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A52018DC0219> [Poveznica]

[9] *Praktični vodič za poticanje revitalizacije i modernizacije malog maloprodajnog sektora*
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d606c517-4445-11e8-a9f4-01aa75ed71a1/language-en> [Poveznica]

[10] Izvješće o sastanku Komisije i istražnog tima Ombudsmana te pregled dokumenata Komisije.

[11] Članak 258. UFEU-a pravna je osnova za postupke zbog povrede prava.

[12] Osim predmeta Visser, spomenut je predmet C-400 – 08 *Komisija protiv Španjolske*: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-400/08>.

[13] Ombudsman je prethodno zauzeo stajalište da je razumno da Komisija pričeka ishod povezanog sudskog predmeta prije poduzimanja sljedećih koraka u postupku zbog povrede prava: Odluka u predmetima 1234/2016/EIS, 1241/2016/EIS, 1717/2016/EIS i 1841/2016/EIS
<https://www.ombudsman.europa.eu/en/decision/en/80471> [Poveznica].

[14] Provjereni dokumenti pokazuju da je Komisija nakon presude u predmetu Visser 2018. ponovno postala aktivna. To je uključivalo održavanje internih sastanaka i razmjenu mišljenja s njemačkim tijelima 2020. i 2021.

[15] U Komunikaciji Komisije „Pravo EU-a: Boljom primjenom do boljih rezultata”:

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2017.018.01.0010.01.ENG&toc=OJ%3AC%](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2017.018.01.0010.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A)
[Poveznica]